

зручно розрахувати коефіцієнт розподілу речовини між органічною речовиною і водою, отримати лінійну залежність та обчислити її параметри, побудувати графік з лінією тренду та знайти значення закону розподілу двома способами: графічним і математичним.

Аналогічний підхід застосовується і при оформленні лабораторних робіт за темами «Фазові діаграми», «Електрохімія», «Хімічна кінетика», «Поверхневі явища. Адсорбція», «Властивості розчинів ВМС» тощо, з урахуванням особливостей тієї чи іншої теми.

Електронні таблиці мають безліч переваг в порівнянні з обчисленням і графічними побудовами, виконаними вручну. Немає потреби одержувати максимальну кількість точок, за для того щоб позбутися похибки. У програмі можна побачити дані з достатньою точністю, а не загальну картину. Графік, побудований на міліметровому папері не може містити таку кількість даних, як таблиця і не може бути настільки точним. Також, слід зазначити, що при ручній побудові відіграє велику роль людський фактор, а саме неухважність, відволікання чи просто випадкова помилка. А, оскільки, в електронному редакторі роботи у людини менше, вплив цих факторів значно знижується.

Висновки. Електронні таблиці MSO Excel дають можливість провести обробку значних масивів даних, подати графічні результати у сучасному, зручному для використання й змін вигляді та стандартизувати звіти. Використання такого редактора дозволяє провести опрацювання і представлення результатів експериментів на новому рівні, який відповідає сучасності. Також, перевагою цього методу є висока точність, швидкість, зручність, наявність шаблонів, автоматизованого вводу та можливість різноманітного оформлення.

АНАЛІЗ СУЧАСНИХ КОНТРАСТНИХ РЕЧОВИН У ДІАГНОСТИ ОНКОЛОГІЧНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ

Середа А. А.

Науковий керівник: Шейкіна Н. В.

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

anastasha.sereda@gmail.com

Вступ. Сьогодні у світовій клінічній практиці застосування контрастних речовин при магнітно-резонансній томографії (МРТ) є обов'язковою умовою дослідження хворих будь-якого клінічного профілю. МРТ – метод медичної візуалізації, який ґрунтується на фізичному явищі ядерно-магнітного резонансу. Принцип роботи МРТ: у магнітному полі неспарені ядра атомів, зокрема водень, створюють радіочастотне випромінювання. Ядра водню слабо полімеризуються і входять до складу багатьох складних біологічних сполук в м'яких тканинах. При розміщенні у сильному магнітному полі вони орієнтуються в напрямку зовнішнього магнітного поля. Цей факт орієнтації фіксується приладом, відображаючи різні фізичні властивості тканин, через які передається радіочастотний імпульс. Контрастна речовина – індикатор морфологічних змін в організмі, який змінює фізичні параметри досліджуваних органів і тканин. Завдяки контрастній речовині можна чітко визначити структуру, розмір новоутворення і місце локалізації.

Мета дослідження. Проаналізувати склад, характеристики та дієвість сучасних контрастних речовин у діагностиці.

Матеріали та методи. У онкології МРТ з контрастуванням дозволяє значно підвищити інформативність процедури. При введенні контраст проходить за кровоносною системою людини, накопичується в осередку запалення або пухлини. Він чітко показує краї новоутворення, виділяє систему кровопостачання, допомагає визначити патогенний характер, консистенцію. Після закінчення процедури речовина повністю виводиться з організму із продуктами життєдіяльності, не завдаючи шкоди.

Контрастні речовини, що використовуються на МРТ з контрастним посиленням, за своїми магнітними властивостями діляться на парамагнітні, на основі яких лежать сполуки гадолінію, і суперпарамагнітні на основі магнітних наночастинок (МНЧ) або частинок кремнію. Парамагнітні контрастні агенти забезпечують скорочення часу T_1 , а суперпарамагнітні – T_2 . T_1 і T_2 – це типи релаксації. Релаксація – це процес встановлення термодинамічної рівноваги у фізичній системі, яка складається з великої кількості частинок. Час встановлення часткової або повної рівноваги називається часом релаксації. T_1 – поздовжня релаксація, а T_2 – релаксація спінів-спіном. При протіканні T_1 атомні ядра доходять до теплової рівноваги в магнітному полі, а в процесі T_2 обертання спричиняють незворотні втрати механізації і є незворотними. Позитивні контрастні речовини відносяться до групи парамагнетиків, а негативні – до суперпарамагнетиків.

Парамагнетики містять в якості активної частини іони з неспареними електронами на зовнішній орбіті – Gd^{3+} , Mn^{2+} , Fe^{3+} , Cr^{3+} та інші. Для зниження токсичності їх вводять до складу комплексу, переважно з такими лігандами, як диетилентриамінпентаоцтова кислота, етилендіамінтетраоцтова кислота, або з їхніми похідними. До парамагнетиків відноситься, зокрема, метал з групи перехідних (лантаноїдів) – гадоліній. Він має слабо позитивну магнітну сприйнятливність, містить сім неспарених електронів, які скорочують в основному час спін-решітчастої релаксації (T_1), розчиняється, має високу ефективність, виводиться з організму з сечею, має дуже мало побічних ефектів. Препарати на основі гадолінію: Магневіст (Magnevist)-Gd-DTPA-димеглумін (гадопентеат-димеглумін) виробник Schering Germany; Гадовіст – гадобутол виробник Schering Germany; Дотарем (Dotarem)-Gd-DOTA-виробник меглюміну Guerbet France; ПроХанс (ProHans)-Gd-HP-D03A (гадотеріол) виробник Braeco Italy; Омніскан (Omniscan)-Gd-діаміду виробник Nycomed Norway. На сьогоднішній день створені експериментальні контрастні агенти на основі Gd^{3+} , впровадженного в нанотрубки з вуглецю, які в експерименті у 40 разів перевершують за своїми властивостями візуалізації кращі клінічні контрастні речовини. З іншого боку, у діагностичній практиці такий підхід не завжди виправданий, оскільки багаторазове посилення магнітно-резонансного сигналу в патологічній зоні (пухлині) не дозволяє визначити її структуру, характер кровопостачання, диференціювати зони розпаду або крововиливу.

Результати дослідження. У сучасній медичній практиці застосовують обмежений спектр магнітних наночастинок на основі оксиду заліза. Більшість експериментів проводиться з так званими малими і надмалими (SPION і USPIO), або монокристалічними (MION), суперпарамагнітними наночастинок оксиду заліза, які представляли інтерес до методів МРТ протягом останніх 25 років як T_2 (SPION, MION) і T_1 контрастні речовини для лімфатичних вузлів, головного мозку, міокарду, кровоносних судин, печінки і селезінки. Наночастинок оксиду заліза мають магнітне ядро, що робить їх ефективними T_2 -контрастним агентом. У зв'язку з тим, що магнітне ядро впливає на розслаблення протонів в навколишніх тканинах, відбувається зменшення часу релаксації, яке можна виявити. Результат такої взаємодії в T_2 -

зважає на режимі виглядає як зона затемнення, що дає можливість неінвазивно спостерігати за накопиченням магнітних наночастинок у тканинах. Негативні контрастні агенти застосовують у тих випадках, коли необхідно знизити сигнал від нормальної тканини для виділення патологічних вогнищ. Так, накопичуючись у тканині печінки, негативний магнітно-резонансний контрастний агент знижує інтенсивність сигналу від тканини печінки, на тлі чого сторонні утворення залишаються світлими. При діагностиці онкологічних патологій враховується те, що існує два основних види пухлин – з розгалуженою судинною мережею і без неї. У першому випадку контрастна речовина потрапляє в область пухлини через судинну систему, а суперпарамагнітні наночастинок мають змогу потрапляти в найдрібніші судини, бо мають невеликі розміри, що дає можливість візуалізувати особливості анатомічної будови пухлини. Другий тип пухлини діагностується шляхом насичення контрастною речовиною простору, що оточує пухлину.

Висновки. Отже, проаналізувавши найбільш сучасні контрастні речовини, можна зробити висновок, що позитивні та негативні контрастні агенти є дієвими для діагностики онкологічних захворювань за допомогою магнітно-резонансної томографії, але застосування у контрастних речовинах магнітних наночастинок на основі оксиду заліза є більш перспективним і недослідженим, можливо у майбутньому набагато ефективнішим, ніж застосування гадолінію.

ПЕРШИЙ ЗАКОН ТЕРМОДИНАМІКИ – ОДИН З ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ ЗАКОНІВ ПРИРОДИ

Соляник К. В.

Науковий керівник: Криськів О. С.

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

kristinasolyanik08@gmail.com

Вступ. Перший закон термодинаміки (ПЗТ), як і закон збереження енергії в механіці, дає можливість досліджувати процеси теплообміну в макроскопічних системах навіть у тих випадках, коли не відомі деталі мікроскопічної картини явищ, що вивчаються.

Як і будь-який закон збереження, він не дає детальної інформації про хід процесу, але дозволяє скласти рівняння балансу, якщо заздалегідь відомо, які енергетичні перетворення відбуваються в системі, що розглядається.

Мета дослідження. Розглянути ПЗТ: поняття та формулу; охарактеризувати застосування першого закону термодинаміки до різних процесів та де саме можна зіштовхнутися з цим законом.

Матеріали та методи. При дослідженні даного питання використовували науковий метод, а саме: теоретичний аналіз використаної літератури, узагальнення вивченого матеріалу та спостереження.

Результати дослідження. Перший закон термодинаміки впливає із узагальнення багаторічного досвіду людства. Ідеї, які висунув М.В. Ломоносов про закон збереження матерії та руху набули розвитку у роботах Ю.Л. Майєра, Г.Ф. Гельмгольца і Дж. Джоуля (1843